

KUNTAMARKKINAT

Keskushallinnon varautumisen
yhteistyö

Johtava asiantuntija Markus Viitaniemi
12.9.2018

Poikkihallinnollinen yhteistyö keskushallinnon varautumisessa

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Varautumisen johtaminen, valvonta ja yhteensovittaminen

Valmiuslaki 13§:

- Varautumista johtaa ja valvoo valtioneuvosto sekä kukin ministeriö toimialallaan.
- Kukin ministeriö yhteensovittaa varautumista omalla toimialallaan.
- Varautumisen yhteensovittamisesta valtioneuvostossa säädetään erikseen mm.
 - valtioneuvostosta annetun lain 2 §:ssä sekä
 - valtioneuvoston ohjesäännössä.

Valtioneuvoston yhteinen varautuminen

- Varautumisen osa-alue, joka koskee kaikkia ministeriöitä ja jota valtioneuvoston kanslia valtioneuvoston ohjesäännön mukaan yhteensovittaa
- Valtioneuvoston yhteinen varautuminen kattaa mm. ministeriöiden yhteisen;
 - valmiussuunnittelun,
 - valtioneuvoston yhteisen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen ja
 - valtioneuvoston tilannekuvatoiminnan.

Valmiuspäällikkökokous toimii varautumisen yhteistyöelimenä

- Ministeriöiden pysyvä yhteistyöelin, joka tukee ministeriöiden varautumista ja joka häiriötilanteissa tukee toimivaltaista viranomaista, valtioneuvostoa ja ministeriöitä ja tekee tarvittaessa esityksiä toimenpiteiden yhteensovittamisesta
- Jokaisessa ministeriössä on nimetty pää- tai sivutoiminen valmiuspäällikkö.
- Valmiuspäälliköt kokoontuvat säännönmukaisesti yhteen sovittaakseen eri hallinnonalojen välisiä varautumiseen liittyviä kysymyksiä.
- Valmiuspäällikkökokouksen kokoonpanossa on tarpeen mukaan ministeriöiden lisäksi edustettuna asiantuntijoita eri laitoksista ja virastoista.
- Valmiuspäällikkökokouksen puheenjohtajana toimii valtioneuvoston turvallisuusjohtaja.

Viran/tehtävän kuvaus

Sisäministeriössä on haettavana

VALMIUSPÄÄLLIKÖN virka, joka pyritään täyttämään 1.11.2018 lukien tai sopimuksen mukaan. Virka on ministeriön yhteinen ja se on sijoitettu ministeriön hallinto- ja kehittämisosastolle tietohallintoyksikköön.

Sisäministeriö johtaa, valvoo ja yhteensovittaa varautumista omalla toimialallaan

- Operatiivinen yhteistyöryhmä:
 - Käsittelee ja sovittaa yhteen sisäisen turvallisuuden operatiivisen tilannekuvan perusteella tarvittavia toimenpiteitä, varautumista ja valmiussuunnittelua sisäministeriön toimialalla.
 - Yhteistyöryhmän puheenjohtajana toimii kansliapäällikkö.
- Valmiussuunnittelu ja varautuminen:
 - Ministeriön osastot ja erilliset yksiköt huolehtivat toimialallaan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisesta ja valmiussuunnittelusta.
 - Valmiuspäällikkö huolehtii varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisesta ministeriössä sekä aluehallinnon yhteisten varautumistehtävien yhteensovittamisesta ministeriöiden ja keskushallinnon viranomaisten kesken.
 - Valmiuskoordinaattori huolehtii valmiuspäällikön apuna varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisesta ministeriössä.
 - Pelastusosasto käsittelee asiat, jotka koskevat mm. aluehallinnon yhteistä varautumista poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin sekä siihen liittyviä keskushallinnon tehtäviä.

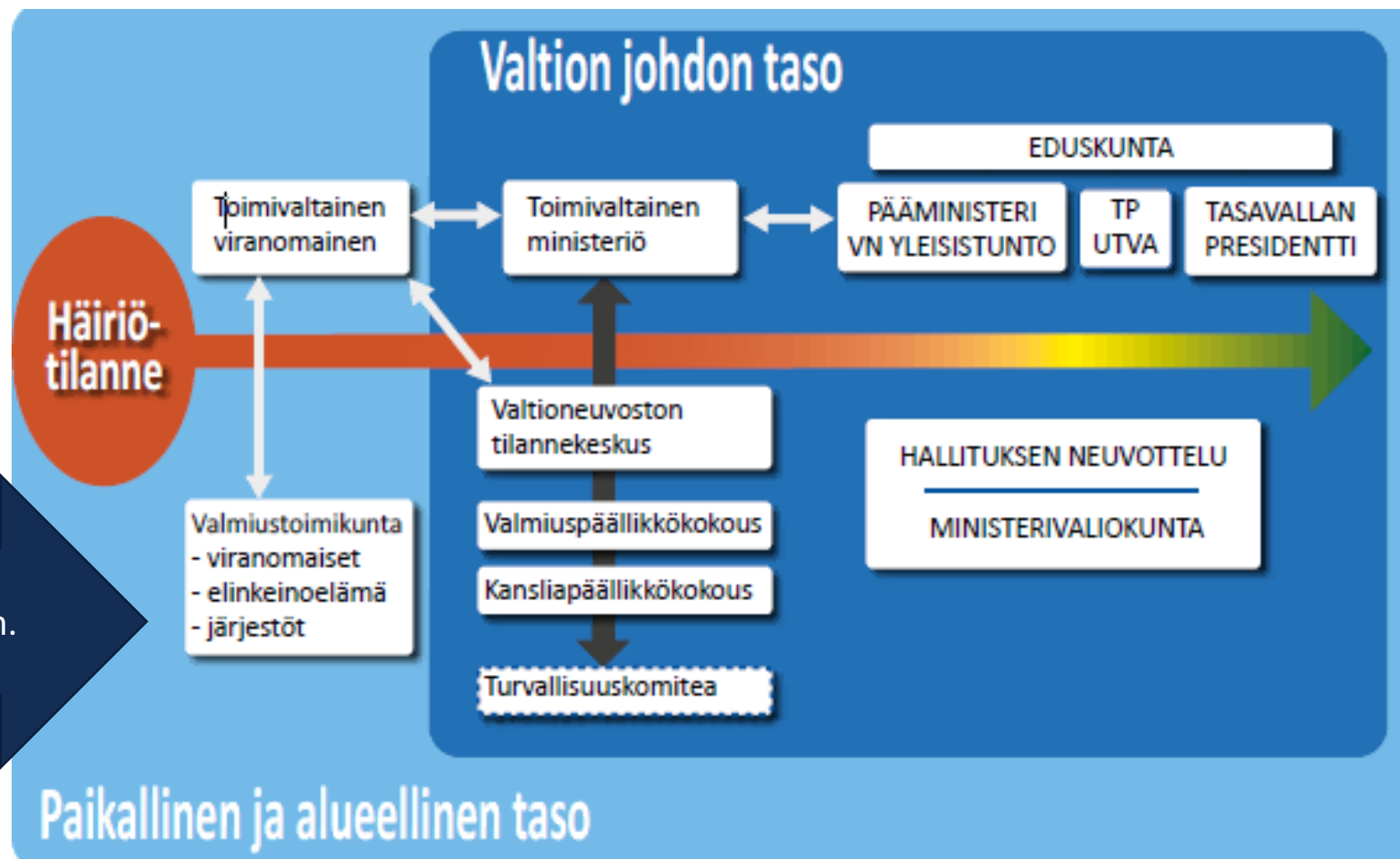
Häiriötilanteiden hallinta ja johtaminen

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

YTS 2017: Häiriötilanteiden hallinnan ja johtamisen yleinen toimintamalli

Tulevat alueellisen yhteisen varautumisen rakenteet esim. valmiusfoorumit tms.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

- Johtaminen on kiinteä osa varautumista ja valmiutta → edellyttää yhteistoimintaa.

Ministeriöiden välinen yhteistyö

- Valtioneuvoston ohjesäännön 3 luvun 10 §:
 - Pysyviä yhteistyöelimiä ovat kansliapäällikkö- ja valmiuspäällikkökokous.
 - Kansliapäällikkökokous toimii valtioneuvoston johtamisen tukena.
 - Häiriötilanteissa johtamisen tukena toimii myös valmiuspäällikkökokous;
 - » **Häiriötilanteissa valmiuspäälliköt voidaan kutsua koolle ylimääräiseen kokoukseen**
 - » Ylimääräisessä kokouksessa pyritään löytämään kaikkien viranomaisten mahdollisuudet tukea kyseessä olevan kriisin ratkaisussa johtovastuussa olevaa hallinnonala.
 - SM on toimivaltainen ministeriö toimialaansa kuuluvissa asioissa;
 - » tarvittaessa esim. valmiuspäällikkökokous voi kokoontua SM:n johdolla.

Turun puukotustapauksessa valmiuspäällikkökokoukselle ei katsottu olevan tarvetta, vaikka aluksi ei ollut varmuutta tilanteen päättymisestä. Kokouksen tarvetta olisi voinut olla tilanteen jatkuessa epäselvänä tai esimerkiksi silloin, kun sairaaloiden, poliisin, rajavallvonnan, pelastustoimen ja ensihoidon valmiutta pitäisi kohottaa valtakunnallisesti.

Turvallisuuskomitea

- Turvallisuuskomiteasta annettu valtioneuvoston asetus (77/2013)
 - Turvallisuuskomitea toimii puolustusministeriön yhteydessä ja **avustaa valtioneuvostoa ja ministeriöitä**. Komitea on kokonaisturvallisuuden alalla toimiva varautumisen pysyvä **yhteistoimintaelin** ja tarvittaessa häiriötilanteissa **asiantuntijaelin**.
 - Kokonaisturvallisuuden alalla toimiva varautumisen pysyvä yhteistoimintaelin ja tarvittaessa häiriötilanteissa asiantuntijaelin.
 - **Komitealle ei kuulu häiriötilanteen, muunlaisen kriisitilanteen tai poikkeusolotilanteen johtaminen eikä toiminnan ohjaaminen.**

KOKONAISTURVALLISUUS

Maakuntien varautumisen kehittämishjelma ja yhteistyö varautumisessa

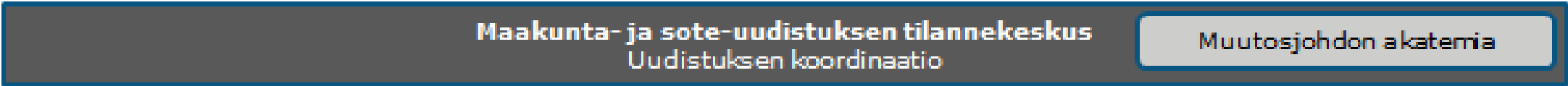
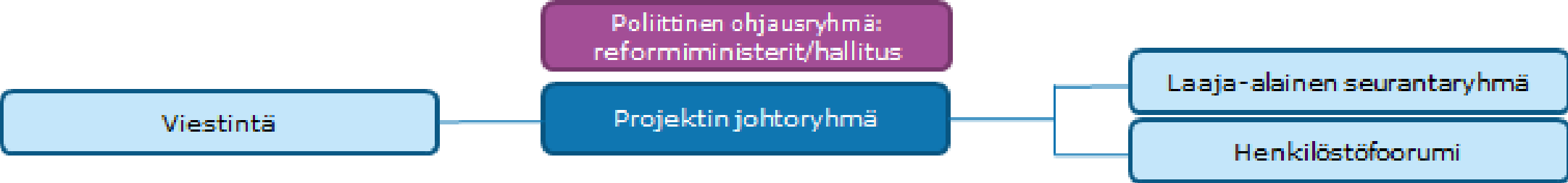

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kuva: Pohjois-Karjalan sähkö

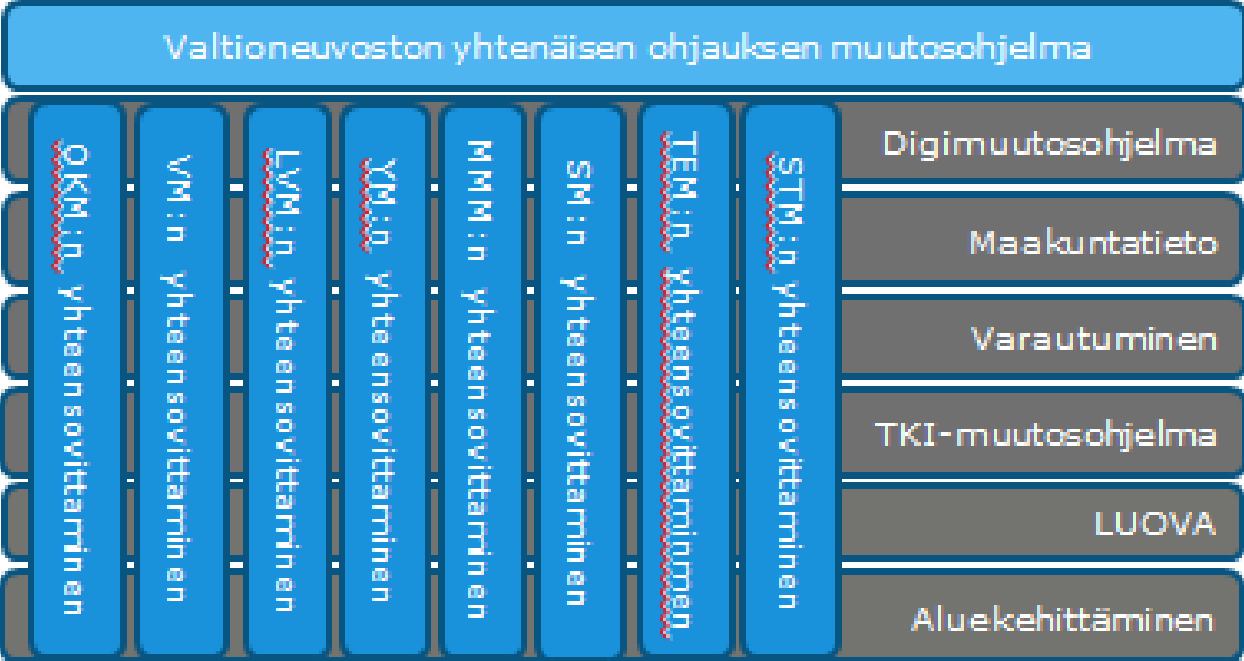
Toimeenpanon organisointi valtioneuvostossa

Maakuntien toimeenpanoa tukevat verkostot

Valtioneuvoston toimeenpanon muutosohjelmat

Sisäministeriön tehtävät toimeenpanossa ja maakuntauudistuksessa

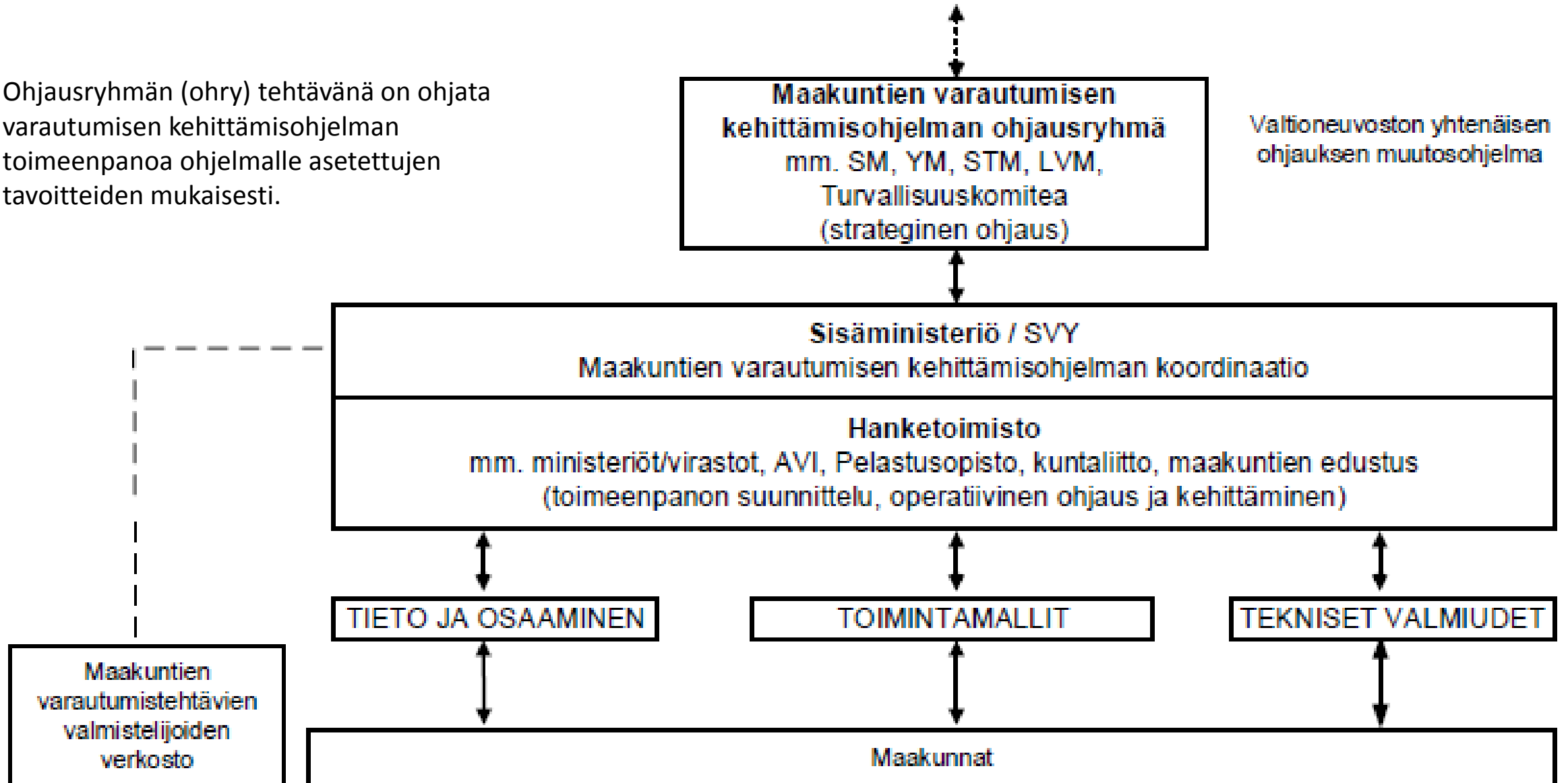
- Maakuntauudistuksen toimeenpanon runkosuunnitelma ohjaa
- Sisäministeriö ja hallinnonala vastaa maakuntauudistuksessa
 - hallinnonalan tehtäväsiirtojen valmistelun koordinaatiosta
 - pelastustoimen valtakunnallisesta valmisteluista
 - varautumisen alueellisen koordinaation järjestämisen valtakunnallisesta valmisteluista ja siihen liittyvästä tuesta maakunnille (**alueellinen yhteinen varautuminen 142 §**)
 - poikkihallinnollisen *maakuntien varautumisen kehittämisohjelman* koordinaatiosta (maakuntakonsernin varautuminen 141 §)
 - sisäisen turvallisuuden strategian myötä mm. alueellisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun koordinaatiosta
 - laajamittaiseen maahantuloon varautumisen koordinaatio (Migri)
- **Sisäministeriö vastaa jatkossa alueellisen yhteisen varautumisen valtakunnallisesta yhteensovittamisesta sekä keskushallinnon tasolla että maakuntien kesken.**

Maakuntien varautumisen kehittämisohjelman yleistavoitteet

- Tukea maakuntien valmistelua siten, että maakuntien aloittaessa toimintansa ja varsinaisen palvelutuotantonsa, niiden vastuulla olevien toimintojen osalta on huolehdittu varautumisesta eri toimialojen osalta yhteen sovitetulla tavalla;
- Tukea maakuntien konsernihallinnon valmistelua ja avainhenkilöstön osaamisen kehittämistä siten, että maakunnilla on koordinoitun toiminnan kannalta välttämättömät valmiudet ja edellytykset toimia häiriötilanteissa ja poikkeusolojen tilanteissa;
- ***Yhteen sovittaa maakuntauudistuksen toimeenpanosta sektoreillaan vastaavien ministeriöiden kesken maakuntien toimialakohtaisen varautumisen toimeenpanon ohjausta, huomioiden kullekin ministeriölle valmiuslain 13 §:n mukaan kuuluvat vastuut.***

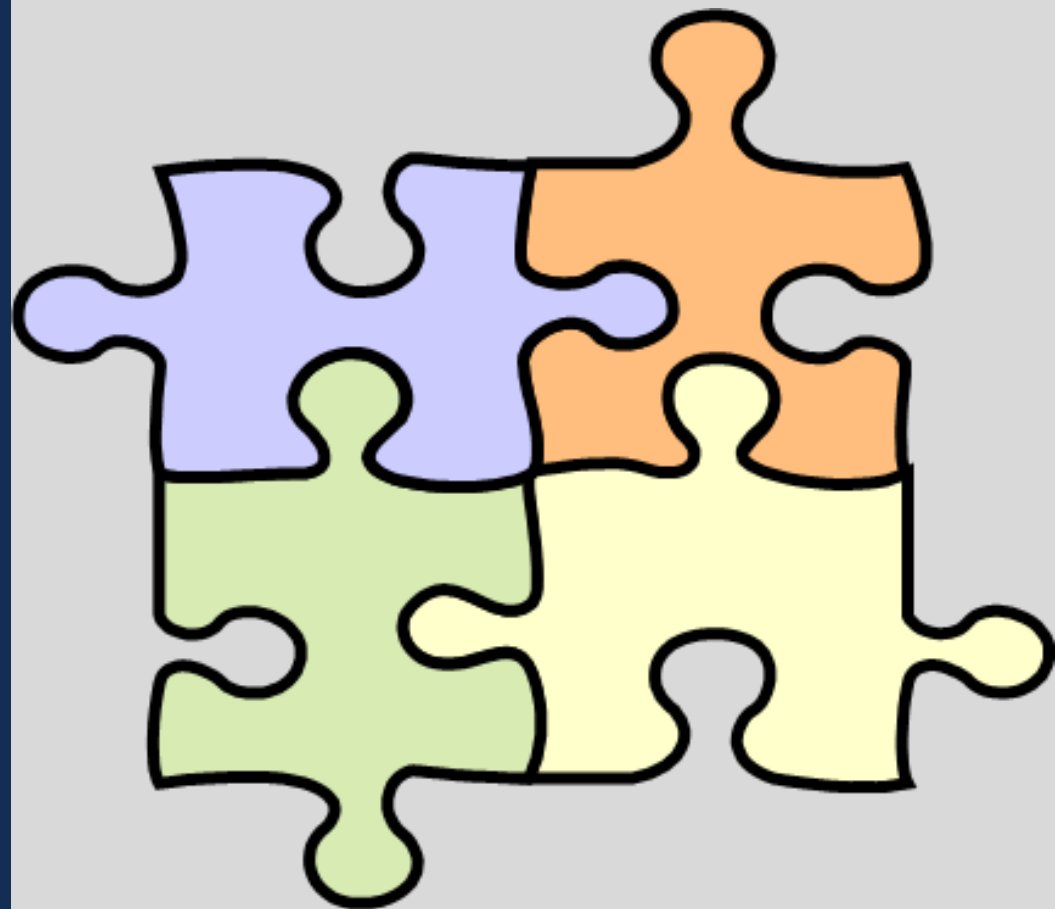
Kehittämishjelman organisointi

Ohjausryhmän (ohry) tehtävänä on ohjata varautumisen kehittämisohjelman toimeenpanoa ohjelmalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

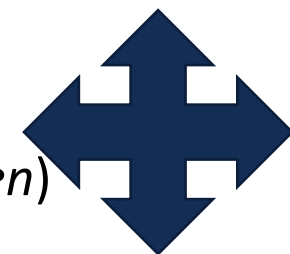
Valtioneuvoston yhtenäisen ohjauksen muutosohjelma

Varautuminen on yhteistyötä

Varautuminen ja häiriötilanteen hallinta edellyttävät yhteistyötä kaikilla tasoilla

- Häiriötilanteissa on usein monta omaa lakisääteistä tehtäväänsä hoitavaa toimialaa / toimijaa, jotka toimivat paikallisella, alueellisella sekä valtakunnallisella tasolla.
- Se, miten eri toimialat ja muut tahot ovat yhdessä varautuneet sekä toimivat häiriötilanteessa yhteen, ratkaisevat minkälaiset vaikutukset tilanteella on yhteiskunnalle ja kansalaisille;
 - » poikkihallinnollinen yhteistyö toimialojen kesken kaikilla tasoilla (*horisontaalinen*)
 - » yhteistyö paikallisten, alueellisten sekä valtakunnallisten tasojen välillä (*vertikaalinen*)
- **Maakuntaudistuksen yhteydessä on mahdollisuus entistä parempaan yhdessä varautumiseen ja häiriötilanteen hallintaan → yhteisenä tavoitteena turvallinen ja kriisinkestävä Suomi!**

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
kirjaamo@intermin.fi

markus.viitaniemi@intermin.fi
[@viitaniemim](#)

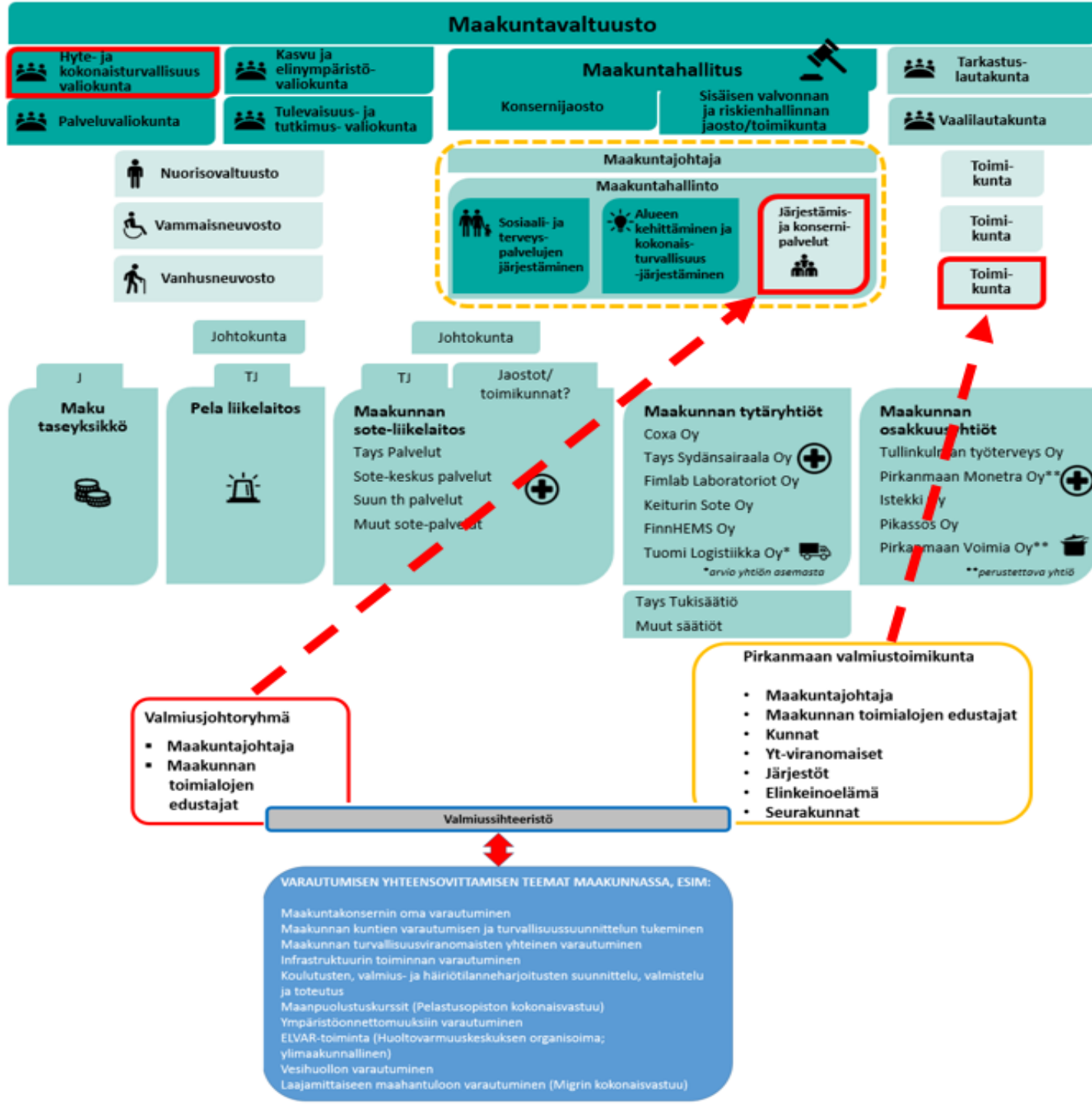

Varautuminen on yhteistyötä

Pirkanmaan esimerkki

Pirkanmaalla 22 kuntaa

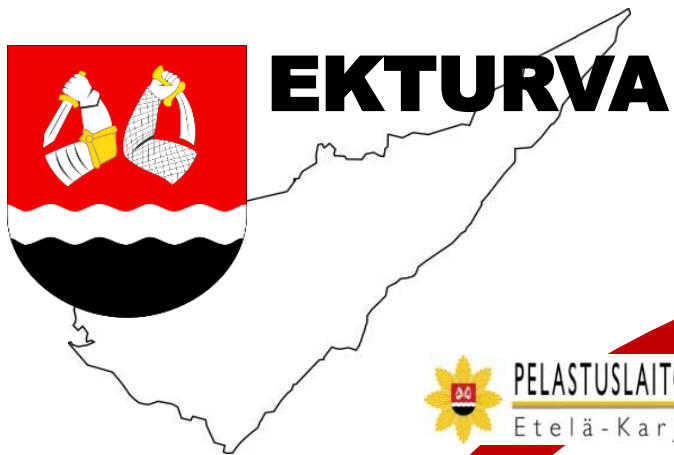
- Palvelutasopäätös
- Jokaisessa kunnassa nimetty valmiuden yhteyshenkilö
- Pelastuslaitokselta nimetty yhteyshenkilö kuntiin
 - toimintaa testattu Pirkka17 –valmiusharjoituksessa
- Yhteyshenkilötapaaminen kaksi kertaa vuodessa
- Valmiusharjoittelu ja valmiusharjoitukset vuosittain
 - 2018 KUJA2 –konsepti
 - 2019 SPR valtakunnallinen valmiusharjoitus?
 - 2020 Maahantuloon varautuminen –valmiusharjoitus?
- Tilannepäiväkirja (tapahtumaloki, VASU, EVAKSU, vesilaitosten VASU)
- Alueellinen riskiarvio
- Kuntien turvallisuussuunnittelu
- Maakunnan varautuminen → Maakunnan varautuminen 2021

Etelä-Karjalan turvallisuus ja valmiustoimikunta

EKTURVA

ETELÄ-KARJALAN LIITTO

Ympäristötoimi

Imatran seutukunta/kunnat

Länsi-Saimaan seutukunta/kunnat

Paikalliset ja alueelliset turvallisuustyöryhmät

ETELÄ-KARJALAN KAUPPAKAMARI

eksote

KUNTATURVA

**Punainen Risti
Röda Korset**

EKTURVA

Etelä-Karjalan turvallisuus- ja valmiustoimikunta

- Konsepti kokonaisturvallisuuden yhteensovittamiseen ja koordinoointiin Etelä-Karjalan maakunnassa
- Toimii maakunnan ylimmän johdon suunnittelu- ja tiedonvaihtoforumina turvallisuus- ja varautumisasioissa

Sihteeristö

EKTURVAN tehtävät

- Yhteensovittaa ja koordinoi kokonaisturvallisuutta Etelä-Karjalassa
- Toimii maakunnan ylimmän johdon suunnittelu- ja tiedonvaihtofoorumina turvallisuus- ja valmiusasioissa

EKTURVAN taustaa

- Perustettu vapaaehtois pohjalta, yhteiseen tarpeeseen perustuen
- Samoja asioita puhuttiin eri foorumeilla ilman, että kenelläkään oli varsinaista päätösvaltaa
 - Myös kuntia koskevista asioista puhuttiin ilman, että kuntaedustajia oli paikalla
- EKTURVALLA ei muodollista päätösvaltaa, lainsäädäntö ei tunne
 - Perustuu asianosaisten, ylimmän johdon keskinäiseen yhteiseen sopimiseen ja jokaisen omaan toimivaltaan
- Tärkeää, että ”siviili” puheenjohtajana
 - Turvallisuusviranomaiset palvelevat muuta yhteiskuntaa
- Jälkeen päin havaittiin, että vastaa kokoonpanoltaan AVI:n valmiustoimikuntaa
- Jälkeen päin havaittiin myös, että EKTURVA on luonteva ja tärkeä kokonaisturvallisuuden yhteensovittaja maakunnassa
 - Mikä muu elin tai kokoonpano yhteensovittaja edes voisi olla ?

Mitä saatu aikaiseksi?

- Hyvä kollegojen tuntemus, jatkuva kiinteä yhteistyö → syvä luottamus
- Yhteistoiminnan järjestelyjen, hälytysjärjestelyjen ja yhteisten uhkakuvien perusteellinen mietintä - yhteinen ylimmän johdon ja kenttäjohdon hyväksyminen
- Alueellinen poikkihallinnollinen riskinarviointi ja uhkakuvien tilannekuva - alueellisen riskinarvion prosessi
- Keskinäisen tiedonkulun aktivointi ja virittäminen, ennakkoilmoitukset, jakelulistat
 - Myrskyt, sähkökatkot, tietoverkkohäiriöt
 - Organisaatioiden sisäiset, ylimmälle johdolle
 - Organisaatioiden väliset
- Olemassa valmiina yhteinen foorumi tilannekuvan päivitystä varten
 - Kokoontuu suunnitellusti tarpeen mukaan
 - Voidaan tarvittaessa kutsua nopeastikin koolle
- Luotu perusta toimia kokonaisturvallisuuden hengessä
 - Laadittu toimintasuunnitelmia, tutustuttu toimintatapoihin
 - Luotu perusta operatiiviselle yhteistoiminnalle mahdollisesti toteutuissa laajoissa häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa
 - Myös harjoiteltu yhdessä

Harjoitustoimintaa Etelä-Karjalassa

- EK ERTI erityistilanneharjoitus 11/2008
- YETTS-seminaari 02/2010
- EK ERTI 2010:n ennakkotehtävät kevät ja kesä 2010 ja valmiusharjoitus syksy 2010
- Vesihuollon erityistilanteet –koulutus 09/2010
- Kaakko 2011 valmiusharjoitus 11/2011 AVI:n vetämänä
- Suurten kaupunkien Sisäisen turvallisuuden seminaari yhdessä SM:n kanssa 02/2012
- Saimaan tulvatilanteen seurantakokoukset ELY:n ja pelastuslaitoksen johdolla 2012- 2013
- Laajamittaisten ja kohde-evakuointien suunnitteluharjoitus 02/2013
- Maakuntakomppanian viranomaisyhteistyöharjoitus 03/2013
- Maakunnallisten hälytysjärjestelyjen testaus 06/2013
- Pieniä teemaharjoituksia ja luentoja (mm. yhteyskokeilut, tiedottaminen, Venäjän tilanne, kokonaisturvallisuus) 2013 - 2017
- Maakuntakomppanian viranomaisyhteistyöharjoitus 05/2014
- MAAVE:n kriisitukiharjoitus 08/2014
- AVI:n valmiusharjoitus 09/2015
- Vesihuollon valmiusharjoitus 12/2015
- Laajamittaisen maahantulon harjoitus 03/2016
- Vesihuollon yhteistoimintaharjoitus 05/2016
- Paikallispataljoonan paikallispuolustusharjoitus 09/2016
- Kriisiviestintäharjoitus 03/2017
- KYMI17 -paikallispuolustusharjoitus 09/2017
- Tulossa 2018: Suuronnettomuusharjoituksia, Paikallispuolustus, Laajamittainen maahantulo, Jäätyvä, Taisto, AVI:n EKA2018
- ***Näistä ”ylhäältä määrätty” vain AVI:n harjoitukset 2011, 2015 ja 2018***

Maakuntauudistus

Maakunnan tehtävät yhteisessä varautumisessa

Yhteensovittamisen rakenteet

Yhteisen varautumisen edellyttämien poikkihallinnollisten koordinaatioryhmien/vast. toiminnan käynnistäminen ja ylläpito sekä fasilitointi. Esim. valmiustoimikunnat, -foorumit ja -ryhmät

Alueellinen riskien arviointi

Alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollisen arviointityön järjestäminen.

Ennakoiva turvallisuustilanteen seuranta ja arviointi

Turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollisen seuranta- ja arviointityön järjestäminen. Ei tarkoita operatiivista/reaaliaikaista tilannekuvatoimintaa.

Varautumisen suunnittelussa tarvittava yhteistoiminta

Varautumissuunnittelun yhteensovittamiseksi järjestettävien kokousten ja muiden yhteisten tilaisuuksien järjestäminen, yhteisten suunnitteluprosessien toteuttaminen ja kehittäminen sekä tiedon jakaminen.

Yhteiset harjoitukset

Maakunnan alueen valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen yhteistyössä muiden tahojen kanssa.

Etelä-Karjalan tilanne nyt

Maakunnan tehtävät yhteisessä varautumisessa

<i>Yhteensovittamisen rakenteet</i>	EKTURVA, EKTURVA sihteeristö, KUNTATURVA, EKTURVA viestintä
<i>Alueellinen riskien arviointi</i>	Alueellinen riskinarvio tehty 2017 - prosessi olemassa, päivitys 2018
<i>Ennakoiva turvallisuustilanteen seuranta ja arviointi</i>	EKTURVA sihteeristö, ”iso” EKTURVA
<i>Varautumisen suunnittelussa tarvittava yhteistoiminta</i>	Koordinointi, koollekutsuminen ja dokumentointi -> nykyisin EKTURVA sihteeristö, jatkossa maakunta
<i>Yhteiset harjoitukset</i>	Pohjana alueellinen riskinarvio / EKTURVA ohjaa -> nykyisin organisoija EKTURVA sihteeristö yhteistoiminnassa AVI / PeO, jatkossa maakunta, lukuisia yhteistoimintaharjoituksia vuosittain